

MAKTAB O'QUVCHILARINING MILLIY HUNARMANDCHILIKKA OID IJODKORLIK
FAOLIYATINI LOYIHALASHTIRISH

Xurramov Ro'zimurod

Termiz davlat universiteti 1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktab o'quvchilarining milliy hunarmandchilikka oid ijodkorlik faoliyatini loyihalashtirish texnologiyasi haqida fikr-mulohazalar berilgan. Maqola davomida maktab o'quvchilarda ijodkorlik qobiliyatini shakllantirish, ulardagi yaratuvchanlikni oshirishning samarali usullari ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Ijodkorlik qobiliyati, metodika, uslub, yo'nalish, hunarmandchilik, milliylik.

Abstract: This article provides feedback on the technology of designing creative activities of schoolchildren in the field of national crafts. The article reveals effective ways to develop the creative abilities of schoolchildren and increase their creativity.

Keywords: Creativity, methodology, style, direction, craftsmanship, nationality.

Аннотация: В данной статье дается отзыв о технологии проектирования творческой деятельности школьников в сфере народных промыслов. В статье раскрываются эффективные способы развития творческих способностей школьников и повышения их творческих способностей.

Ключевые слова: Творчество, методология, стиль, направление, мастерство, национальность.

Aytish kerakki, maktab o'quvchilarining milliy hunarmandchilikka oid ijodkorlik faoliyatini shakllantirishda ham birinchi navbatda ijodkorlik juda muhim hisoblanadi. Milliy buyumlar yaratishda ko'pincha naqshlardan foydalanamiz. Bezaklarning qanchalik bejirim bo'lishi o'quvchining salohiyatiga bog'liq, albatta.

Hozirgi vaqtda maktab o'quvchilarining ijodiy faolligini rivojlantirish ta'lim tizimining dolzarb vazifasidir. Bizning vaqt - o'zgarishlar davri. Endi bizga nostandart qarorlar qabul qila oladigan, ijodiy fikrlay oladigan odamlar kerak. Afsuski, zamonaviy maktab hali ham bilimlarni o'zlashtirishga ijodiy bo'lmagan yondashuvni saqlab qolmoqda. Xuddi shu harakatlarning monoton, naqshli takrorlanishi o'rganishga bo'lgan qiziqishni o'ldiradi, bolalar kashfiyot quvonchidan mahrum bo'ladi. Zamonaviy maktab ta'limi asosan o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishga qaratilgan. Ta'limga bunday yondashuv shaxsning ijodiy tomonining rivojlanishini sekinlashtirishi mumkin. Shuning uchun ijodiy faoliyatni rivojlantirish muammosining yechimini izlash dolzarb bo'lib, har tomonlama ko'rib chiqishni talab qiladi.

E. From fikricha, endilikda insoniyatning jismonan omon qolishi uchun "inson qalbida tub o'zgarishlar" zarur va bu jamiyatning shaxsga nisbatan funksiyalarini

o'zgartirish, ishlab chiqarishni sog'lom iste'molga yo'naltirish orqaligina mumkin bo'ladi va har kimning yashash huquqini ta'minlash.

Ammo inson faqat jamiyat tomonidan unga go'zal aura taqdim etilishi bilan qanoatlanmaydi. U uchun individuallik sifatida, individual fazilatlarining o'ziga xos birligi va o'ziga xosligi sifatida bilish muhimdir. Bu jarayon faqat boshqa odamlar va ijtimoiy guruhlar va butun insoniyat bilan muloqotda amalga oshirilishi mumkin. Avvaliga bu boshqa odamlarning umumiy xususiyatlari, ijtimoiy xulq-atvori asosida sodir bo'ladi. Kelajakda inson buni ijtimoiy me'yorlar va qadriyatlarga asoslanib amalga oshiradi. O'z-o'zini bilishning asosiy usuli - bu turli xil faoliyat shakllarida faol ishtirok etish va keyingi tahlil va o'z-o'zini tahlil qilish, haqiqiy motivlarni, bilimlarni, qobiliyatlarni, ko'nikmalarni ochish. O'z-o'zini tahlil qilishning bir nechta sohalari mavjud: a) ularning intellektual imkoniyatlari, bilim va qobiliyatlarini aks ettirish; b) ularning amaliy munosabatlarini tushunish; d) aqliy, axloqiy, estetik, amaliy munosabatlarni o'z fazilatlarining namoyon bo'lishi sifatida anglash; e) o'z borlig'i va sifatlarining jamiyat taraqqiyoti shartlari va talablari bilan bog'liqligini anglash; f) o'z faoliyatidan xabardor bo'lish, muhim fazilatlarini rivojlantirishda shaxsiy boshlash, o'z "men"ining imkoniyatlari chegaralarini baholash; g) ularning sifatlarini ijtimoiy ahamiyati nuqtai nazaridan baholash; h) ijtimoiy munosabatlar tizimidagi o'z o'rni va rolini tushunish.

Ma'lumki, o'quvchining o'zi haqidagi bilimi boshqalar bilan va birinchi navbatda o'qituvchi bilan muloqotda amalga oshiriladi. Bu bizga sub'ekt-sub'ekt munosabatlarini o'rganish jarayonining o'zi haqida xulosa chiqarish imkonini beradi. Bunday munosabatda bo'lgan o'qituvchi o'quvchini o'ziga teng deb qabul qiladi, lekin o'z dunyosida o'z qonunlariga muvofiq yashaydi. Odatda, ijod tushunchasi ma'lum bir iste'dodli odamlar tomonidan buyuk san'at asarlari, yangi mashinalar, dastgohlar va hokazolarni yaratishini anlatadi. Lekin ijod faqat buyuk asarlar yaratishdan iborat bo'lib qolmasdan, balki kishining fikr yuritishi, biror tadbirni o'ylab topishi, ozgina bo'lsa-da, qandaydir yangilik yaratishi kabi tushunchalarni ham qamrab oladi. Shu bois ijod jarayoniga tasodif sifatida emas, balki muayyan sharoit va imkoniyatlar hamda qonuniyatlar asosida amalga oshuvchi muhim jarayon sifatida qarash lozim. O'quvchining ijodkorligi, avvalo, uning har qanday ta'limiy faoliyat jarayonidagi: o'ziga xos usullar bilan masala yechish, mashq bajarish, insho yozish, tajriba ishlarini amalga oshirishi jarayonida mustaqil fikrlashida namoyon bo'lishi lozim. O'quvchining ijodi uning olgan bilimni hayotda ko'rgan dalil va hodisalarga bog'lay olishi, ularni to'g'ri baholab, dastlabki ma'lumotlarni tahlil va sintez qila bilishidir. Har qanday ijod borliqni rad etish emas, balki borliqqa to'laroq kirib borishdir. O'qitishga individual yondashuv ta'lim jarayonining muhim talabidir.

Ta'limga individual yondashuv faqat mashq ishlarida emas, balki o'quv jarayonining barcha bosqichlarida: yangi materialni o'tish, mustahkamlash va takrorlashlarda, uy vazifasini berish va darsdan tashqari qo'shimcha mashg'ulotlarda

ham amalga oshirilishi zarur. Bu esa o'quvchilar ijodkorlik mahorat va qobiliyatlarining o'sishida yana bir o'ziga xos eshikni ochib beradi. Shaxs sifatlarining shakllanishida oila, atrof-muhit, jamiyat katta rol o'ynaydi. Ota-onaning mehri, atrofdagilarning e'tibori, ularning qo'liabquwatlashlari bolani mustaqil fikrlashga va ijodiy fikrlashga bo'lgan ishonchini uyg'otadi. Ma'naviy-ijodiy usullar shu tariqa o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirishda eng asosiy rol o'ynaydi va ushbu usul 3 bosqichda amalga oshiriladi: a) o'quvchilarda bilishga qiziqishni uyg'ota bilish; b) o'quvchilarning egallagan bilim va tajribasiga asoslangan holda masala qo'yish hamda ularga tayanib, masalalarni tahlil qilish; v) o'rganish kerak bo'lgan muammo ustida mustaqil fikr yuritib, xulosa chiqarishga erishish. Tarixiy taraqqiyotining barcha davrlarida ijodiy mehnat insoniyatni olg'a xarakatlantiruvchi asosiy omil bo'lib kelgan. Shunday ekan, yosh avlodni ijodiy mehnatga o'rgatish, uni o'z zamonasining eng ilg'or bilimlari bilan qurollantirish barcha davrlarda hamraa xalqlar uchun eng dolzarb vazifa hisoblangan. Texnik ijodkorlikni tashkil qilishda, ikki o'zaro bog'liq vazifani e'tiborga olish lozim. Ularning birinchisi, talabalarning ijodkorlik faoliyatida mustaqil fikrlashini rivojlantirish, bilimlarni egallashdagi intiluvchanligi, ilmiy dunyoqarashining shakllantirilishi bilan, ikkinchisi, o'zlashtirilgan bilimlarni ta'lim jarayoni va amaliy faoliyatda mustaqil qo'llay olishga o'rgatish bilan belgilanadi. Texnik ijodkorlik talabalar egallayotgan bilimlarining mustahkamligi va mukammalligini ta'minlovchi, ularda faol va mustaqil fikrlovchi shaxsiy hislatlarni shakllantiruvchi, aqliy qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi faoliyat turi hisoblanadi. Bu holat, ayniqsa, bo'lajak mehnat va kasb ta'limi o'qituvchilarining fan asoslarini o'zlashtirishlarida, keyinchalik bu jarayonga bevosita rahbarlik qilishni amalga oshirishlarida ijodiy ish shakllarini ishlab chiqishida muhim ahamiyat kasb etadi. Ijodkorlikka bo'lgan ehtiyoj psixofiziologik jihatdan qaralganda, bir nechta bosqichlarda amalga oshadi. Bulardan birinchisi, havas - ehtiyojning eng sodda shakli bo'lib, inson tomonidan ongli boshqariladi. Ikkinchisi, nisbatan yuqoriroq rivojlanish bosqichi bo'lgan xohish ham inson tomonidan ongli boshqarilib, u shaxsning ma'lum buyum yoki hodisaga nisbatan munosabatlari majmuasini ifodalaydi. Uchinchisi, eng murakkab bosqich bo'lgan qiziqish, xohish va u bilan bog'liq bo'lgan tushunchalar asosida yuzaga keladi. Qiziqish hayotdagi tashqi tahsirlar, shaxs faoliyati hamda ta'lim-tarbiya jarayoni tahsirida shakllanib boradi. Bu holatlar psixologik omillar - diqqat, idrok, tushuncha, xotira, fikrlash, sezgi va iroda xislatlariga sezilarli tahsir ko'rsatib, shaxsning shakllanishida alohida muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANGAN ADADIYOTLAR :

1. Ismatullaeva X.Z., Abdullaev A., Ismatullaeva M.Z. Maxsus materialshunoslik. -T.: Iqtisod-moliya, 2008. -375 b.

2. Ochilov T.A., Ahmedov B.B., Toshpo'latov S. Tikuvchilik materialshunosligi. - T.: TTESI, 2007. -192 b.
3. Ochilov T.A., Abbosova N.G., Abdullina F.D. Gazlamashunoslik —T.: TTESI, 2004.-164 6.
4. Olimov Q. Tikuvchilik korxonalarini jihozlash. -T.: 2008 y.
5. Mehnatga o'rgatish. 5-sinf uchun darslik. T.:1990 y
6. Mo'minova M. Ovqat tayyotlash jarayoni.-T.: «Adabiyotlar jamg'arasi» 2006.